Nordiska industri- och slöjdutställningen 1896

Nordiska industri- och slöjdutställningen (Malmöutställningen 1896) var en utställning som invigdes den 6 juni 1896 på vad som idag är Slottsparken och Hästhagen i Malmö. Utställningen handlade främst om vad Sveriges (och Norges - som var i union då) industrialisering kunde åstadkomma. Även Danmark hade utställningar på platsen. Utställningen var öppen från den 6 juni 1896 till september 1896.

Områdets historia

I områdets södra del låg gården Pilstorp som hade anlagts redan på 1700-talet av handelsmannen Mathias Morsing, gården övergick 1795 till slakten af Trolle. När Georg af Trolle avled 1884 testamenterade han hela sin kvarlåtenskap till Malmö stad i syfta att på egendomen uppföra en anstalt som skulle ha namnet Pilstorps institut för vanvårdade barn. Dock blev det inget av detta då pengarna inte räckte, så staden behöll marken, och anlade senare ett liknande hem i Vellinge. På en den av den Pilstorpska egendomen anlades Malmö idrottsplats 1896 och senare även Browns Conditori-trädgård (Konditan). Kaféet försvann dock när Malmö Stadsteater (dagen Malmö Opera) byggdes på 1940-talet.På den andra delen av egendomen anlades utställningen 1896.

Bild på Industrihallen, tagen på bron mot Kungsparken. Foto från 1896 av okänd.

Beskrivning av området

Området som utställningen var på hade hägnats in, och på området fanns bland annat en teater, vattenkiosker, öltält, musikpaviljonger, serveringar och kiosker. Man hade även uppfört en stor utställningshall i trä som var hela 44 meter hög. Den kallades Industrihallen och där förevisades maskiner, produkter och hantverk visades upp. Högst upp fanns en utsiktsplattform och en restaurang som man nåde via två elektriska hissar. Hissar var något ovanligt och exklusivt vid denna tid. Sydsvenska Dagbladet skriver den 21 juni samma år om installationen av den ena hissen, då dessa blivit försenade, och inte fungerade vid invigningen.

Filmvisning

De allra första filmförevisningarna i Sverige anordnades av dansken Harald Limkilde på industri- och slöjdutställningen vid Pilstorp i Malmö sommaren 1896, ungefär ett halvår efter det att bröderna Louis och Auguste Lumière i Paris öppnat den första biografen, Cinématographe Lumière, inrymd i restaurangen Grand Café vid Boulevard des Capucines, 28 december 1895.

Industriutställningens Sommarteater
vid
Pilstorp.
KINÉMATOGRAPHEN
från Paris.
(Lefvande fotografier)
förevisas för första gången i morgon
Söndag från kl. 2—7 e. m.
Entrée 30 öre. *Biljetter fås vid ingången.*

Denna apparat har under enorm tillslutning i lång tid varit utställd på Boulevard des Capucines i Paris och förevisas nu här i Malmö för 1:sta gången i Sverige.

Biljettpris
30 öre

Biograf. Annons för de första filmvisningarna i Sverige, som skedde på Industri- och Slöjdutställningen vid Pilstorp i Malmö 27 juni–27 september 1896. Entrén var 30 öre.

I utställningstidningen från den 23 juni kan man läsa om hissen:

"Den är avsedd för persontrafik och rymmer 6 personer. Hisskorgen och en motvikt för dess balansering är upphängd i stållinor, gående omkring linskivor i taket och sedan ner till själva golvet. I hisskorgen är en manövreringsapparat placerad bestående av knappar med motsvarande kontakter. För att åka t ex 2 trappor upp behöver man endast trycka på den knapp varpå 2 tr upp finnes angivet och hisskorgen går dit upp och stannar där. Hisskorgen är försedd med mekanisk säkerhetsapparat som gör att den ej kan falla ned även om dess bärlinor skulle brista. Hissen manövreras här av en konduktör som även har att mottaga den bestämda avgiften.

Manövreringen är för övrigt så enkel att hissen lätt kan skötas av vem som helst och så är också fallet vid elektriska hissar i boningshus eller dylikt. Vid hissar i boningshus placeras manöverknappar även i trappavsatserna så att om man vill begagna sig av hissen behöver man endast trycka på knappen för att hissen skall komma och stanna i den trappavsats man befinner sig."

Den första filmvisningen i Sverige

Den första filmvisningen i Malmö och Sverige var under den stora industriutställningen i Malmö 1896. Premiären var den 28 juni och sedan körde man varje dag mellan 14 - 19 non stop. För det höga priset 50 öre fick man ta del av ”Kinématographen från Paris (lefvande fotografier)”. Enligt den dåtida pressen visades ett tiotal småfilmer. En visade en station när ett tåg kom in, passagerare gick av och gick på och sedan lämnade tåget åter stationen. En annan visade en hund som simmade i Seine, en tredje fabriksarbetare som lämnade sin arbetsplats och en fjärde arbetet i en smedja etc. Filmvisningarna var en stor succé.
Det nya som introducerades år 1896 var själva tekniken med film. Men var visningen vid Pilstorp sommaren 1896 verkligen den första filmvisningen i Sverige?

En visning som skedde på Malmörådhus. . Jag tror att den första filmen i Malmö och i Sverige skedde på Malmö rådhus redan före sommaren 1896.

Skulpturen Filmen 100 år av Christer Boarding, invigdes 1996 på plats till minne av denna filmhändelse. Foto: Cecilia Hansson